

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar - Kommittén för modernare byggreglers delbetänkande om byggstandardiseringen (SOU 2017:106)

Svenska Teknik&Designföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisation för Sveriges arkitekt-, teknik- och industrikonsultföretag. Vi vill härmed lämna våra synpunkter på Kommittén för modernare byggreglers delbetänkande "Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan" (SOU 2017:106).

Generella synpunkter

Betänkandet belyser på ett gediget sätt bakgrund och omfattning av standardiseringsarbete i Sverige och jämförbara länder, och delger en övergripande bild av standardiseringens syfte. I analysen saknas dock ett antal delar vad gäller arbetssätt, hur standardisering initieras, strukturella förutsättningar, vilken nytta ett standardiseringsarbete bidrar med, för och hos vilka aktörer nyttan uppkommer samt vilka aktörer som bidrar till att ett väl strukturerat och kvalitetssäkrat standardiseringsarbete kan komma på plats.

Betänkandet lyfter brister vad gäller samverkan mellan olika aktörer utan att fullt ut analysera vilka drivkrafter och incitament olika aktörer har för att dra nytta av arbetet eller att bidra med kunskap. Generellt sett så skiljer sig delar av standardiseringsarbetet inom samhällsbyggnadssektorn från andra mer tekniska eller tematiska områden, som t.ex. specifika teknik- och produktstandarder. En hel del av standardiseringsarbetet inom samhällsbyggnadssektorn berör mer processer, strukturer eller system som involverar ett flertal aktörer med olika incitament kring standardiseringsarbetet som underlättande, innovationsfrämjande eller ibland utvecklingshämmande och begränsande.

En viktig parameter när det gäller standardiseringens roll är också utvecklingen att myndigheter, lagstiftaren och EU-kommissionen i allt högre grad hänvisar till standarder istället för att detaljreglera. Detta ställer ännu hårdare krav på bl.a. standardiseringsarbetets struktur, kommittéers sammansättning, standardiseringsorganens transparens samt förmågan att informera, prioritera och skapa incitament för delaktighet från aktörer där kunskap finns.

Nyttiggörande är en nyckelfaktor. I framtagning av lagar, regelverk och metodik för genomförande är det en förutsättning att kunskap om dessa och dess innehåll i sin helhet tillgängliggörs för den marknad de har för avsikt att reglera och understödja. När det gäller standardiseringsarbete så är detta många gånger

inlåst i partsintressen, gamla affärsmodeller och IP-rättigheter som motverkar en effektiv kunskapspridning.

Ett effektivt standardiseringsarbete inom samhällsbyggnadssektorn kräver nya förhållningssätt och ett moderniserat arbetssätt och syn på nyttiggörande. Här är dagens regelverk, standardiseringsorganens tradition och reglerade strukturer, många gånger hämmande och skapar låsningar för svensk standardiserings möjligheter att utvecklas. Ska en modernisering av detta komma till stånd måste dessa strukturer ses över. Så även statens roll som nyttjare och beställare samt det nyttiggörande som till så stor grad tillfaller det offentliga.

En utvidgad problembild ställer vidare krav på åtgärder

Svenska Teknik&Designföretagen ser följande behov:

- Förmågan att attrahera rätt kunskap till standardiseringsarbetet är helt avgörande. Det krävs långsiktig lösning för hur de aktörer som bidrar med kunskap (konsulter, experter, forskare, forskningsinstitut, m.fl.) ska ersättas för det arbetet som de bidrar med i standardiseringsarbetet.
- En långsiktig lösning måste tas fram vad gäller offentliggörande av standarder som myndigheter och det offentliga hänvisar till.
- En proaktiv strategi behöver utvecklas med Sveriges ambitioner vad gäller påverkan av internationella organ såsom ISO, CEN.
- I samverkan med samhällsbyggnadsbranschens aktörer behöver Sverige arbeta fram en strategisk plan kring Sveriges prioriteringar, vägval och satsningar. Och hur vi gemensamt (myndigheter, näringsliv, standardiseringsorgan) kraftsamlar där och när det behövs. Här har standardiseringsorganen en viktig marknadsbevakande informationsuppgift att uppfylla.
- För att identifiera var i samhällsbyggnadsprocessen värdeskapande sker och hur standardisering kan bidra till detta, behöver ett utvecklingsarbete ske kopplat till samhällsbyggnadsbranschens olika skeden (Design/Plan, Genomförande/Byggande, Brukande/Drift). Ett arbete som krävs för att förstå hur standardiseringen kan utvecklas för att bidra till olika skedens värdeskapande och identifiera aktörernas olika incitament.

Generella synpunkter på kommitténs förslag

Vi delar uppfattningen att standardisering är en viktig parameter inom samhällsbyggnad med betoning på att en ökad internationalisering är central.

Vi delar inte uppfattningen att bristläggande samverkan är det grundläggande problemet utan snarare de ramverk, strukturer och ramvillkor som finns. Samt det ökande behovet av modernisering, utvecklingen av digitala strukturer och verktyg som krävs inom samhällsbyggandet och hur detta skyndar på och synliggör gamla brister och problem.

Vi delar uppfattningen att staten har ett mycket starkt intresse i ett väl fungerande standardiseringsarbete. Detta med betoning på den utveckling som

sker, dels vad gäller reglering och lagstiftning, dels vad gäller mottagare av nyttiggörande och som stor beställare. Vi vill se en tydligare styrning och ökat kravställande kopplat till en utvecklad finansiering och därtill en ökad transparens kring hur medel används.

Utredningens förslag

1. Att en särskild nationell samordnare för byggstandardiseringen utses
2. Att det inrättas ett nationellt myndighetsråd för byggstandardisering
3. Att regeringen villkorar medfinansieringen utifrån aktuella behov för att stärka standardiseringen inom byggområdet

Svenska Teknik&Designföretagen motsätter sig inte generellt någon av de föreslagna åtgärderna med reservation för genomförandet i detalj och att åtgärder genomförs i nära samverkan och med stark förankring hos branschens aktörer och det initiativ till dialog som nu pågår med representation från Svenska Teknik&Designföretagen, Fastighetsägarna Sverige, Byggherrarna, Sveriges Byggindustrier, Installatörsföretagen, Byggmaterialindustrierna, IQ Samhällsbyggnad, BIM Alliance och Svensk Byggtjänst.

Svenska Teknik&Designföretagen anser dock inte att betänkandets förslag till åtgärder är tillräckligt långtgående för att driva fram den disruptiva förändring som krävs. Skälet till detta är att vi ser en vidare problembild som sträcker sig utanför den problembild som utredningen har identifierat. Samverkan kan givetvis alltid bli bättre, men bland branschens aktörer finns inget motstånd kring ökad samverkan.

Därtill tillkommer behovet av en modernisering, internationalisering och digitalisering av arbetsprocesser i samhällsbyggandsbranschen. Det arbetet inkluderar helt nya synsätt på standardiseringens roll som verktyg och hur detta kan bidra till produktivitetsvinster och ökat värdeskapande. Idag är detta inte en självklarhet.

Konkreta synpunkter på de tre förslagen

1. Nationell samordnare för byggstandardiseringen utses

Vi ställer oss tveksamma till om förslaget med nationell samordnare i den form som föreslagits kan bidra till att lösa de utmaningar som vi identifierat ovan. Utmaningarna är långt mer strukturella, genomgripande och långsiktiga för att kunna hanteras på det sätt som föreslås. Skulle regeringen välja att gå vidare med förslaget krävs en stark koppling till branschens aktörer. Dessutom krävs tillräckliga resurser för ett gediget utvecklingsarbete, troligen med ett bredare scoop än utredningens uppdrag och en person med erfarenhet från och högt förtroende i branschen.

2. Ett nationellt myndighetsråd

Vi ställer oss positiva till förslaget om ett myndighetsråd som kan bidra till bättre samordning hos myndigheter, effektivare nyttjande av resurser och delaktighet i

standardiseringsarbete, kravställande och finansiering. Det är dock viktigt att representation finns från samtliga berörda myndigheter. Och att samverkan utvecklas med branschens aktörer.

3. Regeringen villkorar medfinansieringen

Vi ställer oss positiva till förslaget om att tydligare villkora finansieringen till SiS och så även andra standardiseringsorgan så att medel på ett tydligt sätt bidrar till nytta vad gäller kvalitet, tillgänglighet, kunskapsspridning och värdeskapande.

Undertecknad står självklart till förfogande för ett möte om så önskas för att klargöra våra synpunkter.

Svenska Teknik&Designföretagen

Anders Persson
Näringspolitisk chef